

ПЕРШЕ ТРАВНЯ.

I. Квітограй.

СВЯТО.

Виглянуло сонце із-за міста,
Збрило з плавень вуси туманів.
І летів наш потяг
Зеленою, свистом
І сміявся весело весні.
Гей, здоров, здоров була, станице!
Од заводу ми тобі привіт!

І
З вагонів:
десять! }
сотня!

тисяча!

Щей неслися оплески музик.
Нас вітали юні станичани
І „ура!“ розносила луна:
Забивалось небо в сині чати
І здивовано дивилося на нас.

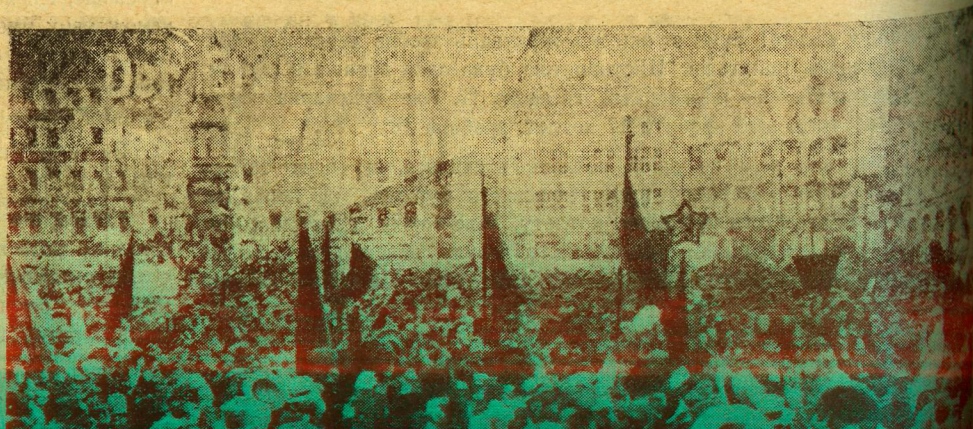
* * *

Розтяглись ми в довгу-довгу лаву.
Прапорами з краю в край цвіли,
Музика повітря розривала...
В улицю станиці ми впились.
З-за парканів пінилися вишні,
Од очей паркани зацвіли.
Шамкала бабуся:

— „глянь! Дивися:
„Без гвинтовок... та іще й жінки!“
Скавучав Бровко коло бабусі
Повз її котились хвилі лав:
Піджаки і кепки... сиві вуси...
Прорясніли хустки, ніби мак...
Піонери галстуками квітли...
— „О! А то? — дівчата у штанях!“ —
Шамкала бабуся, —
Ій опуха сміхом!

Травневі демонстрації в Одесі 1906 р. Військо царського уряду оточило барикади, що споруджено одеським пролетаріатом в травневі дні.

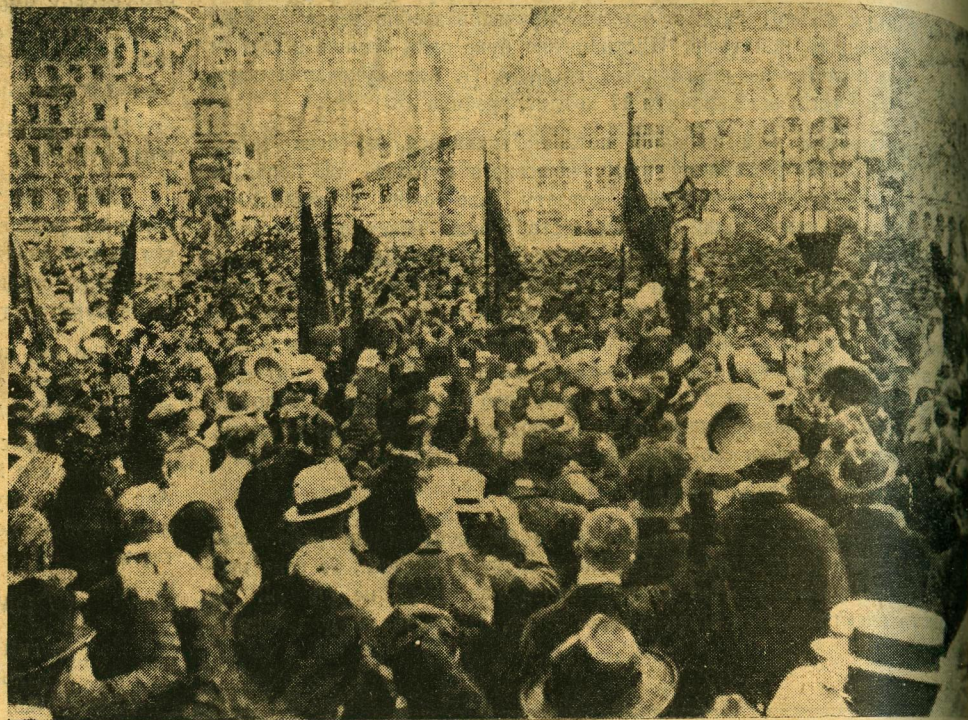

Музика повітря розривала...
В улицю станиці ми впились.
З-за парканів пінилися вишні,
Од очей паркани зацвіли.
Шамкала бабуся:

— „глянь! Дивися:
„Без гвинтовок... та іще й жінки!“
Скавучав Бровко коло бабусі
Повз її котились хвилі лав:
Піджаки і кепки... сиві вуси...
Прорясніли хустки, ніби мак...
Піонери галстуками квітли...
— „О! А то? — дівчата у штанях!?“ —
Шамкала бабуся, —
Їй онука сміхом:
— „То такі спортсменки!“ —
Їй слідом подалась.

* * *

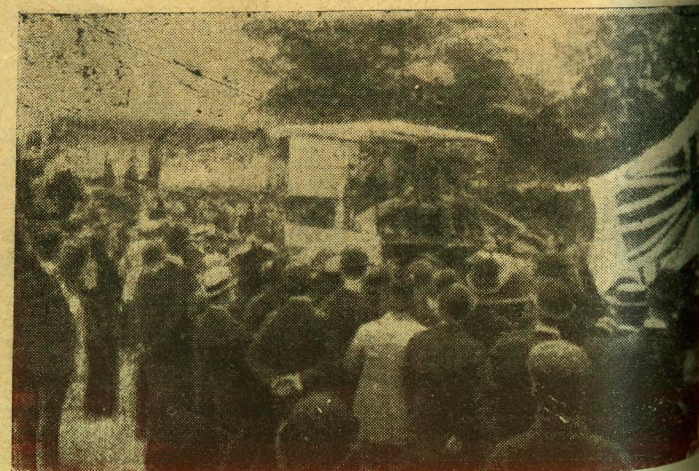
Не було такого тут ніколи:
Захлинався од натовпів майдан,
Реготався трактор із совхоза
В ялині, в портретах, в прапорах...
Ізнялась музика (вщухли пісні):
Площу вишивав дівочій спорт...
— Гей, це ж ми, це-ж вільне робітництво!
Гей, це ж ми, задимлений завод!

Травневі дні в Лейпцігу 1924 р. В день першого травня, під керівництвом компартії, робітництво Лейпцігу влаштувало великі демонстрації.

Травневі дні в Китаї 1924 р. Пролетаріят Пекіну на демонстраціях.

Перші травневі демонстрації в Лондоні 1890 г.

Французькі моряки на Чорному морі

Це скоїлося в липні 1919 року в Бізерті. На Чорному морі і в східній частині Середземного моря спалахнуло повстання. Моряки зчинили бунт на всіх судах, вимагаючи від офіцерів повернення до Франції. В'язниці були переповнені.

Я сидів у той час в одиночці при французькому посольстві в Костянтинополі, зовсім ізольований від усього світу, схований від усіх, чекаючи смерті, або визволення за допомогою революції. В той час ми вірили, що це близько.

Раптом моряки Тулони дізналися про бомбардування Херсона (10 березня), Севастополя (16—17 квітня) і повстання на Чорному морі. Моментально почалося загальне повстання моряків і 10 червня екіпаж дредноута „Прованс“ адміральського судна відмовився вийти в Чорне море.

В Бізерті серед моряків був такий бунтарський настрій, що 19 липня моряки кірасе „Вольтер“ захопили судно адміральське і заявили, що ніколи вони не вийдуть в Чорне море.

Троє моряків—Роланд, Алквіє і Валле, попали у в'язницю у липні 1919 року і звільнено їх по амністії, вирваної пролетаріатом в уряді, 3 серпня 1922 року. Вони просиділи 33 місяці при карному тюремному режимі—як бандити. По виході з в'язниці їх знов засадили в морську тюрму в Тербурґ, де протягом року з ними дуже зле поводитись, особливо офіцери.

Роланда, крім того, відіслано було на шість місяців в дисциплінарний батальон, спеціально призначений для моряків, на острів Корсику.

Ці три матроси зовсім різного характеру, але всі троє однаково революціонери.

Роланд Роже—котляр. Народився в Гаврі. Він так мучився у в'язниці, особливо в Тунісі, де тяжко був хворий на тиф, що ще й до цього часу лишилися сліди його хвороби; він не здатний до довгої роботи.

Алквіє—металіст. Народився в Сатропезі, поблизу Тулона, на „Вольтері“. Під час повстання Алквіє виконував обов'язки кочегара. Був він величезної енергії... 1 січня 1922 р. він сидів у в'язниці Клерво (де я перебував у той час) і тут його покарали карцером до розпорядження, за те, що вдарив тюремного начальника. Новий начальник одвідав його і, коли відчинили двері карцеру, він іронічно крикнув, звертаючись до тов. Алквіє:

«Ага, оце один з тих моряків... На щастя, ми дужчі»...

Негайно Алквіє йому відповів:

«Чи не думаєте ви, що зостанетесь такими завжди? Наша черга прийде незабаром»...

Віллі—механік. Народився в Парижі, в кварталі, де вбито останніх комунарів. Це прекрасний робітник-механік, що у в'язниці Клерво вигадав машину автомат для фабрикації ресор.

Він був душою повстання. Його вплив був до такої міри великий серед моряків і робітників арсеналу Бізерти, що там не наважувались його арештувати. Після того, як він був керівником повстання, адмірал відіслав його в шпиталь. Там жандарі арештували його, і одвезли у в'язницю в кайданах, з конвоем з 30 алусарських стрільців. Юнак, 20 років, лякав усіх військових авторитетів.

Нині він секретар комуністичної заводської ячейки в Парижі, член районного партійного комітету. На нього особливу увагу і турботи звертала поліція Ерію, що двічі робила облави на його вбоге житло.

Це не заважає йому що-години й що-дня продовжувати тяжку роботу пропагандиста, після роботи на підприємстві.

Оце троє борців робітництва. Вони завжди були сильні, навіть у найтяжчі моменти.

Товариші оповідали мені про те вражіння, яке на них справили засуджені в момент їхнього виходу

Андре Марті.

Роланд, Алквіє і Валле.

ликий серед моряків і робітників арсеналу Бізerti, що там не наважувались його арештувати. Після того, як він був керівником повстання, адмірал відіслав його в шпиталь. Там жандарі арештували його, і одвезли у в'язницю в кайданах, з конвоєм з 30 алусарських стрільців. Юнак, 20 років, лякав усіх військових авторитетів.

Нині він секретар комуністичної заводської ячейки в Парижі, член районного партійного комітету. На нього особливу увагу і турботи звертала поліція Ерію, що двічі робила облави на його вбоге житло.

Це не заважає йому що-години й що-дня продовжувати тяжку роботу пропагандиста, після роботи на підприємстві.

Оце трое борців робітництва. Вони завжди були сильні, навіть у найтяжчі моменти.

Товариші оповідали мені про те вражіння, яке [на них справили засуджені в момент їхнього виходу з помешкання суду після присуду: в кайданах, на грузовику, оточені жандарями і озброєними чорними солдатами, ці юнаки, майже діти, до самої в'язниці Туніса бадьоро співали революційні пісні. Ці товариші й інші солдати моряки Франції бачили народження російської революції, продовжують тепер революційну роботу, непомітно, нічого не вимагаючи, крім права бути в перших лавах зі своїм старим червоним прапором Севастополя й Одеси в день остаточного бою проти французької буржуазії.

Андре Марті.

Є. Дубков.

* * *

Європа — потяг мій у русі.
Я зрушив з місця золотник.
Второпав: син я революцій.
І згадка: газ, атака, штик.

Рушницею я шарпав брутто,
Руді, марудні ночі, дні.
І так угноювали ґрунти.
Так шарпали пожеж огні.

Живіт хто висівками пучив.
І думка: вмію вмерти. Так.
А ми — сокири революцій.
— Ми — колективний танк.

* * *

Чи йти до мети
Тюпцем, верболозом?
Мета — колектив.
І це — проголошуй.

Стурбованих юрб
Карбованих, шорстких
Думки, як той шруб
Ущіплево — гострі.

Так палко мерщій
І чітко класове:
Варстату, не стій!
„Комуна“ промовим!

ТЕХНІКА ЛЮДСЬКОГО ТІЛА.

(державний цирк).

Ластівка.

Помешкання цирку просторе й непривітливє.
 Люд починає сходитись.
 На гальорці—стара шинеля, потріпаний френч, червоноармійські шлеми, немов маки...
 «Реглан»—в амфітеатрі, партері...
 Тхне вогким, специфічним, цирковим повітрям, що якомсь хвилює.
 Примружено хліпає електрика.
 Музика ріже «Баядерку»... Специфічна, хриплява, вересклива циркова музика... і здається, що іншої тут бути не може.
 Гриміровальня. І чого тут тільки нема?!—Все, починаючи від подертого черевика і кінчаючи Мадоною Рафаеля...
 Гімнасти, клоуни, еквілібристи готуються до своїх виступів. Той ліпить синця під око, той червону пляму на підбороддя, той настроєє гітару... Мовчазно, старанно, нервово...
 Заворушилось, загомоніло.
 Електрика, наче сонце з-за хмар, блиснула...
 Музика вдарила марша.

Гумовий хлопчик.

Засліплюючи очі, вся в зелених білках, плига на маніж жаба. Випростує гнучкий, немов лоза, стан... В'юнкий, пропорціональний...
 Ставить на стіл палку, береться рукою, помало, зберігаючи рівновагу, підіймається вверх, робить «стойку».
 Ставить дві палиці, підіймається на двох руках, помало, захоплюючи зір глядача, напружуючи кожну жилку, перегинається під прямим кутом...
 Лінія, гнучкість, рівновага культивується тут...

Гладіатори.

На гнучкому, могутньому тілі рельєфно виділяються м'язи. Двоє молодих гладіаторів...
 В повітрі випластується постать, перевертається, легко стає на ноги.
 Сплітаються руками й у повітря стремлять ноги.. Милує око хвиляста, пружна лінія.
 Викрутно переплітаються, вигинаючись стрибають,—швидкі, еластичні рухи,—порив, краса!

Дзвенить копитами кінь, галопом кружляє по маніжу...
 В повітрі шугнула гнучка постать й легко впала на коня.
 Прудко кружляє кінь по маніжу—і кінь і верховий зіллялись у ритмічному льоті—розвівається чекмєй у повітрі—радісно обвітряється сміливе обличчя...
 Легко торкається землі, еластично маячить в повітрі, і знов кінь і верховий зіллялись у ритмічному льоті...

Пантера.

Коли тільки кінь важко відсаплюючись тюпав у конюшню, на маніж, вітряним крилом, хитаючи в повітря рудою патлатою головою,—викотився клоун... Випростав довгу, гнучку постать, обвів чарівною, безглуздою усмішкою дико розмальованого обличчя глядачів...
 — Рижій!...—привітливо долетіло з гальорки.
 Відповівши якимсь каламбуром, та обійшовши характерною клоунською, клишоною ходою маніж

Рижій прийнявся за своє діло.

— Ещо одна люді!...—диною вібрацією підіймається аж до купольного голос.

Три «люді» стоять вряд зігнувши спину. Гнучка, як в пантери, постать Рижіє випластується в повітрі, перелітає через тріспини й стає на ноги.

Але цього мало.

— Ещо одна люді!

Мало й цього. Прибавляється ще «одна люді».
 Гальорка гучними оплесками вітає свого улюбленця.

Під банею.

Глядачі напружено притихли. Електрика кидає...

В'юнкий, пропорціональний...

Ставить на стіл палку, береться рукою, помало, зберігаючи рівновагу, підіймається вгору, робить «стойку».

Ставить дві палиці, підіймається на двох руках, помало, захоплюючи зір глядача, напружуючи кожну жилку, перегинається під прямим кутом...

Лінія, гнучкість, рівновага культивується тут...

Гладіатори.

На гнучкому, могутньому тілі рельєфно виділяються м'язи. Двоє молодих гладіаторів...

В повітрі випластується постать, перевертається, легко стає на ноги.

Сплітаються руками й у повітря стремлять ноги.. Милує око хвиляста, пружна лінія.

Викрутно переплітаються, вигинаючись стрибають,—швидкі, еластичні рухи,—порив, краса!

„Парнишка 50 літ“.

Не вірите? Не вірите, що оцюму присадкуватому сміхотвору Луїджі Бонджорно, чіпкому, як малпа, що на голові вивертається краще ніж ви на ногах, стрибає спритніше ніж кенгуру, гнеться як вуж,—50 літ?

Хто не реготав до сліз, коли молодий Луїджі Бонджорно вилискуючи лисиною робить викрутаси зі своїм синишкою Джіовані? Хто не милувався щирими жартами старого клоуна, веселістю його, що іскоривим фонтаном б'є крізь маленькі, промінясті очі? Хто не милувався його комедійними рухами, рухливими рисами обличчя, що весь час скачуть, підморгують?..

А свою, клоунську, шапку бачили як одяга, на ходу, Луїджі... ногою?

А як на одній руці сидить в свого синишки? Або на голові тримає його, та на гитарі «шкварить»?

Молодість клекотом б'є в старих жилах Луїджі, ось чому він такий! Обличчя його не вміє плакати, а-сміятись, сміятись—в житті і на сцені. Це світогляд старого Луїджі, радісна частинка світу Луїджі...

...З маніжу вибігає—руку до серця прикладає, а через мить—вже високо в повітрі...

Предки Луїджі поринули в середньовіччя італійської клоунади. Під соняшним небом Італії, в степах, фургонах родились, вмирали...

50 літ клоуну—Луїджі. А з десяти літ він виступає в цирку. Розважає народню масу. 40 літ невтомної праці! Ну, і не герой Луїджі? Хто скаже ні?

купольного голос.
Три «люді»
ять вряд зігнувши
ни. Гнучка, як в па
тери, постать Риж
випластується в по
рі, перелітає через
спини й стає на ног
Але цього мало.
— Е ще одна люді.

Мало й цього. Прибавляється ще «одна люді».
Гальорка гучними оплесками вітає свого улюбленця

Під банею.

Глядачі напружено притихли. Електрика кидає снігніший сніп світла.

Худорлявий, стрункий, в матроському одягу гімнаст швидко злазить по товстому канатові... Під куполом—трапеція. Байдуже повисає на одній руці, перевертається, сідає. По блокові подається стілець. Ставить задні ніжки на палку, передні—в повітрі, сідає, випускає з рук мотузку, балансує краще, ніж ви це робити на підлозі трамаючись однією рукою за стіл.

Чути лише придушенні зіткання глядачів. Намагаються не дивитись,— одне лише око само мимовільно косить під баню.

Перший номер скінчено, аудиторія полегшено зітхає...

За цим йдуть ще більш головокрутні номери, як до «пропелера» під банею на ногах.

Повітряний гімнаст на землі.

Бура оплесків...

Хлопчиком 10 річним Любімов, проти волі батька робітника, втік у цирк. Мандрував по ярмарках, з хлопчика мало-по-мало вироблювався відважний гімнаст.

Зійшлося їх четверо—«чотири чорта»—хто не прагадує їх?

Один розбився, другий хворий, про третього звістка нема, лише Любімов працює тут.

Два роки тому, в Курську, впав з височини 12 аршиної три ребра зламав, а через півроку знов робив під банею «пропелера».

Культь відваги, лінії, руху...

Велетні цирка.

На маніжі розстилається широкий килим.
Глядачі приймають зручні пози, нахиляються...
Музика з під'йомом грає марш.

Важкою, буйоволовою ходою виходять борці на арену.

Кожний рух вібує могутністю, пульсірує, клекочить енергією...

І кого тут тільки нема?..—

— Чемпіон—чемпіонів...

Чемпіон Криму...

Чемпіон Європи...

Чемпіон Башкирії...

Кожен, при окликові арбітра, виступає на пару кроків, незграбно вклоняється.

Зійшлося два могутніх велетні...

Данило Посулько—селянин села Лелеківки з під Зінов'євську, культурний господар, колишній молотобоець заводу Ельворті, матрос-водолаз, чемпіон Балтійського флоту, переможець

ляє. Голодує, але не відступає від своєї мети. Робітники-товариші допомагають, збирають гроші, на змагання в Копенгаген надсилають, видкіля їх товариш вертається переможцем. А далі—подорож по всій Європі—перемога за перемогою.

Велі-Бург — молодий, але блискучий інструктор боротьби.

Швидка хватка, метеорами в'ються кружляють, біцепси ледве не лопнуть від напруження, за вивертами око не вслідує...

Гальорка, невгамонно, гарячково галасує, вкриває аплодисментами кожен вдалий прийом...

Довго возяться... На мить все завмирає... Пронизливий свист... Аплодисменти...

— Від захвату «тур-де-те» зі стойки Вейланд Шульц поклав...—оголошує арбітр...

На зустріч кидається натовп. Тривожно:

— Хто переміг?...

— Маска-Радіо, чи Бородач?...

Завмерло місто... Гучно гупають швидкі кроки перехожих.. Там де падають тіні від будинків, насторожено миготять полохливі очі...

...Електрика всміхалась та підморгувала...

К. Подолянин.

боек
рос-водолаз, чемпіон Балтій-
ського флоту, переможець

Завмерло місто... Гучно гукають швидкі кроки
перехожих .. Там де падають тіні від будинків, насто-
женно миготять похливі очі...

...Електрика всміхалась та підморгувала...

К. Подолянин.

світового чемпіонату. Весь час працює біля землі, коли скінчить працю—
приїздить на змагання.

Овчаренко, залізничник, теж чорноземля полтавська. 18 літ копи віз
з поля, воза перекинув. Скидати снопи, та підняти порожнього воза лінь
було. Напружився, наляг плечем... Зарипів віз, «на ноги» став... А Овча-
ренко відчув, що має силу...

Зійшлись два могутніх велетні...

Важкі волов'ячі, але повні нестримної сили рухи... Далі все більш
розспалюються—хватка йде за хваткою—маячать в повітрі ноги, важко
гукають...

Гальорка верещить від захоплення, прийма жваву участь разом з
арбітром...

— В партер...

— Вище ногу!

— На середину!

Двацять хвилин возяться... Термін. Серед глядачів легке незадово-
лення:

— Нікто нікого...

Гучні аплодисменти...

Друга пара—Шульц—Велі-Бург. Два струнких глдіатори.

Вейланд Шульц—теж чорноземля латвійська. Син незаможника. З 18
літ в Ризькому машино-будівельному заводі працює. Приголомшує робітни-
ків своєю силою—рельси підніма, товсте залізо гне. 70 коп. в день зароб-

ПЕРЕГОНИ

Оповідання

Петро Панч

Глибокою колією поміж сірими полями рипів віз із ярмарку. На ньому взадку квочкою сиділа баба. В правій руці у неї була нова макитра, а лівою вона тримала з щітками підRESHITKY. Дід, звисівши ноги через полудрабок, немочно то підносив голову до гори, то раптом пускав її, від чого об чорні груди ламалась, як віник, його борода з конопель. Він солодко дрімав. Мишаста кобила, озираячись на попалені сонцем толоки, теж махала головою і ледве тягла ноги за ногами. Набитий ріп'яхами хвіст її, як кинутий пажем шлейф, здіймав за собою пухку куряву.

Попереду, на зомлілій толоці, як бородавка на носі у баби, кущився перелісок. Всі холодки з поля поховались під його зелені кущі, а на дорогу світило лише сонце й на лій топило кобилу й людей.

Раптом за переліском щось рявкнуло. Дід лупнув очима, глянув на голі толоки, позіхнув і знову захитав головою. Здається, почало вже й снитись, як нагло крякнуло вже й під самим вухом. Кобила, як від любов-

них пестошів, здригнулась, повела кривавим оком, навіть, на мент присіла і потім розлютовано стрибнула у бік. Баба клонула носом у полудрабок, дід потилицею дістав макитри—і віз заторохтів по грудках.

Віз, підстрибуючи по баюрам, кинувся в один бік, а в другий, лоскочучи шинами порепану землю, шурхнув чибісом автомобіль.

Дід перелякався, хоч баба й думала, що він лютував:

— Та но сюди, бодай ти зашморгнулась,—кричав він попереду до кобили, яка й досі ще дрижала, а потім і до машини:—Ну й нарід же настав—бач, важко їм було звернути. Неначе повилазило, що я з кладдю.

А баба лише сказала:

— Ох лишенько, макитра тріснула.—І цупко вчипилась за полудрабки. Автомобіль, здіймаючи куряву й неозираючись, котив далі, але гін за двоє він одразу почав зменшувати ходу, закашлявся, пшикнув і пустивши диму, насмердив шамаленим.

Машина стала. Дід озирнувся й засмикав віжками:

— Невже завертають, а глянь ще ти, бабо. Отже й присікаються, що не звернув.

Дід пужалном заохочував кобилу, а баба оглянувшись і сказала:

— Стоять. Може ти возом зачепив їх: гляди ще вломив що?

Помітивши люстрові лихтарі, дід і їх помацав і знайшов, що кращі навіть за тих, які були колісь біля монополюки.

— А чим же ви їх світите, кажуть же, що нафти тепер мало.

— Електричеством, діду.

— Ну, а ми з бабою каганцем, та й то хіба, щоб тільки повечеру.

Зайшов ще й наперед і побринькав пальцями на радіаторі:

— Невже й тут щільники потрібні?

— Нужні, все тут нужне, діду,—крутячі другу цигарку, вже охоче повідав товариш у кожанці:—то радіатор, куди наливається вода, остужувати машину.

Дід розчаровано махнув бородою:

— Без води й це, значить, не поїде. Воно всяка худоба любить її напували. Я вчора не взяв з собою цеберки, а в місті ж не виправити так моя облігація довгохвоста ледве дотягла до дому.

Шофер цокав зі споду молотками, товариш у кожанці крутив цигарку, а дід тупав довкола авто, й причмокував. Нарешті він сів у відкритих циліндрів і запитав:

— Ну скажіть мені, будь ласка, де воно сидить те, що везе?

— Тов. Петре,—гукнув перший до другого пасажир, що повертався за копу:—дід хоче міняти з нами на кобилу.

Тов. Петро запитав:

— З додачу?

Дід затрусив бородою:

— Міняти? е, ні. Ви не дивитесь, що моя кобила засмоктає снопи її затягали, а все таки вона ще за вашу машину справиться. А що брачка, так батога й не показуй. Мені ще скільки до Кантакузів пертись, а на полудне буду як завгодно.

— На Кантакузівку? оце й добре,—зраділи товариші.—Нам теж треба. От ви й розкажіть нам дорогу.

— Та за мною просто їдьте і все. На полудне ручусь, будемо.

— А ширшого шляху немає туди?

— Е, так це ж треба вертатись назад, та коло греблі звернути на могилки, а потім над Макаровою левадою на оренду, та тоді вже і шлях. Це довга справа: і на вечір мабуть не встигнете.

— Ага, ну гаразд,—сказав тов. Петро й собі присів до циліндрів. Слухайте ж, я вам скажу, де в нього душа:—Оце магнето,—і він показав повз циліндрів на маленького жбанчика,—воно дає іскру, а напроти статора корбюратор, який подає й розпорошує бензін. А далі робота йде вже у паровику.

— Значить, тільки сідай та й їдь. І швидко ж воно бігає?

Тов. Петро прикинув ув умі й сказав:

— Разів удесятеро швидче, ніж добрі коні.

Дід аж перехрестився:

— Хай біг милує, це б від моєї кобили й кісток не позбирав.

— Колісь і ви будете навіть снопи на авто возити.

— Та в нас уже секретар купив собі таку самокатку, що на колесах крутиться, та лише тричі оперезався на вулиці та більше

самим вухом. Кобила, як від любовних пестощів, здригнулась, повела кривавим оком, навіть, на мент присіла і потім розлютовано стрибнула у бік. Баба клонула носом у полудрабок, дід потилицею дістав макітри—і віз заторохтів по грудках.

Віз, підстрибуючи по баюрам, кинувся в один бік, а в другий, лоско-чучи шинами порепану землю, шурхнув чибісом автомобіля.

Дід перелякався, хоч баба й думала, що він лютував:

— Та но сюди, бодай ти зашморгнулась,—кричав він попереду до кобили, яка й досі ще дрижала, а потім і до машини:—Ну й нарід же на-став—бач, важко їм було звернути. Неначе повилазило, що я з кладдю.

А баба лише сказала:

— Ох лишенько, макітра тріснула.—І цупко вчипилась за полудрабки. Автомобіль, здіймаючи куряву й неозираючись, котив далі, але гін за двоє він одразу почав зменшувати ходу, закашлявся, пшикнув і пустивши диму, насмердив шмаленим.

Машина стала. Дід озирнувся й засмикав віжками:

— Невже завертають, а глянь ще ти, бабо. Отже й присікаються, що не звернув.

Дід пужалном заохочував кобилу, а баба оглянулась і скізала:

— Стоять. Може ти возом зачепив їх: гляди ще вломиш що?

— А вони бачили, що з кладдю їду, хіба тебе зсадиш, хоч і на гору, ну й звертали б, ироди.

— Сира я вже пішки ходити.

— Сира, ось зажди, як наженуть, так вони тебе висушать.

— А ти б краще поганяв.

— Поженеш цю кляту самокатку, коли для неї й голоблі мало не то що пужална. Ич, резолюція чортова: ти її по ребрах, а вона тобі хвостом, як прапорець... Куди оглядаєшся?

Тим часом двоє, що сиділи позаду в машині, зійшли на землю. Один хутко побіг за корчі на закорі, а другий, запаливши цигарку, став похо-жати біля машини. Шофер, діставши із бокової шухлядки приладдя, ліг голічерева й посунувся під машину.

Помітивши це, дід і собі спинив кобилу:

— Стій, розбігалась, як на скачках.

Потім, передаючи бабі віжки сказав:

— На, подерж, а я піду подивлюсь, що воно там за okazія.

Зсунувся незграбно з воза і шкутильгаючи на пересижені ноги, пішов назад.

Біля авто він скинув шапку і уклонився:

— З неділею будьте здорові.

Той, що похожав з цигаркою, був у шкіряній куртці. На кашкеті була зірка. Відказав байдууже:

— Гаразд.

Дід надійшов ближче, подивився просто в рот пасажирові й запитав несміливо:

— Чи не ося була вломила?

— Ося? Ні,—потім посмішувато додав:—Конус щось заїдає.

— А звісно, вона штука вутла, може що й заїло. От недалеко ходити: мою кобилу як напали парші, так чуть було зовсім не заїли... Дяк, спацибі йому, порадив, щоб гусячим пометом, тільки тим і врятували. А бач, ваші салдати в мене стояли, так всякі слова знають: і митінг, і буржуй, а гусячого помету, щоб кобилі, й не знали.

Він підійшов ближче і ткнув заскорузлим пальцем, як пужалном в гумову шину:

— Дебелі колеса, у нас таких не роблять. Воно ж і дьогтю треба сюди мабуть пахущого, щоб не воняло.

— Вона маслом змазується,—відповів, розглядаючи діда, товариш у кожанці.

Дід здивувався.

— Маслом? Бач, [панська штука, а] в нас і в кашу його не густо.

— На Кантакузівку? оце й добре,—зраділи товариші.—Нам теж та-
От ви й розкажіть нам дорогу.

— Та за мною просто їдьте і все. На полудне ручусь, будемо.

— А ширшого шляху немає туди?

— Е, так це ж треба вертатись назад, та коло греблі звернути на могилки, а потім над Макаровою левадою на оренду, та тоді вже й шлях. Це довга справа: і на вечір мабуть не встигните.

— Ага, ну гаразд,—сказав тов. Петро й собі присів до циліндра. Слухайте ж, я вам скажу, де в нього душа:—Оце магнето,—і він показав повз циліндрів на маленького жбанчика,—воно дає іскру, а напроти стоїть корбюратор, який подає й розпоршує бензін. А далі робота йде вже у паровику.

— Значить, тільки сідай та й їдь. І швидко ж воно бігає?

Тов. Петро прикинув ув умі й сказав:

— Разів удесятеро швидче, ніж добрі коні.

Дід аж перехрестився:

— Хай біг милує, це б від моєї кобили й кісток не позбирав.

— Колись і ви будете навіть сніпи на авто возити.

— Та в нас уже секретар купив собі таку самокатку, що на дорозі колесах крутиться, та лише трічі оперезався на вулиці та більше й не дурів, бо до нашого брата це не пристало.

Товариш, що був у кожанці, по вченому сказав:

— Доки, діду, не намучишся, доти не научишся.

— Чи чуєте,—відказав дід:—дурному вчитись, що мертвому лічити. І він так зневажливо махнув рукою, що аж гепнув по класону. Класон гиркнув, а дід від несподіванки аж підскочив.

— Ось вона де сидить, скажена собака, а я думав, що в неї сперт горлянка.

Товариші весело засміялись, а дід, щоб заховати своє замішане обличчя, почав заглядати під низ шофера:

— А мабуть німецька оце штука?—запитав він, замітаючи борозна як шваброю, порох з дороги.

— Англійська,—відказав товариш у кожанці.

— Англійська? А мені салдат один казав, що німецька.

Товариші переглянулись:

— Англійська, знову відказав товариш у кожанці:—Ось написане англійськом: „Austen“,—значить англійська.

— Та то тільки так пишуть, а вона—німецька. Мені говорив так практикант, що й сам у німцях був.

Шофер уже сидів коло стерня й заставляв машину кашляти й чхати. Сіли до машини й пасажири. Автомобіль крякнув, зірвався й стрі-нувши на толоку, завернув назад. Товариші привітно кивнули головами діда й запорушились курявою.

Дід здивовано помахав в повітрі пужалном і крикнув у слід:

— На шлях таки? Ну я там скажу, щоб на вас чекали.

І підтюпцем кинувшись до воза, закричав уже до баби:

— Держи, держи віжки!

Захекавшись дід прибіг до воза й цупко схопив віжки в свої руки. Ставши на обода, він зліз на полудрабок і нокнув на коняку, але віз не рухався. Тоді дід повернув пужално в руках і дістаючи бичем з лівої ребрах кобили, крикнув:

— Ну, ти, радіатор, може й тебе конус заїв?

Кобила зпросоння гикнула й затупотіла по твердій дорозі.

— На полудне, хоч ти мені лусни, а щоб у Кантакузівці була,—на-гався дід показати кобилі уже пужално:—Ми зараз до сільського та на-бимо крику: „товариші мов ідуть на машині, підмітай, значить“, от спаци-й скажуть старому, що попередив, а тобі делігатко хвостата, січки вріж. Що, не любиш? а де ж я тобі дістану сіна. Ось нехай, як буде і в нас та-машина, ну тоді як закрутимо, та аж на Орчик... тільки чух, чух, чух, і на вечір сіно перед тобою. Іж скільки душі твоєї завгодно, бо машини

все-дно тільки масло та воду жратиме. От нам тоді, бабо, масла й до каші не прийдеться: бо все на машину піде.

— По хатах збирати ідуть, чи що?

Може й збирати. Я кажу тобі про те, як у нас буде колись. От ці знов кажуть, що замість коней машини будуть, автомобілі.

— Я й ції падлюки не вдержу.

— Там тебе ліктричеством як зарядить, так і чорта вдержиш.

— А тобі треба його згадувати отут на безлюдді.

Драбини раптом сколихнулися з одного боку на другий, гицнули на передне колесо, потім зі всієї мочі на задне. Віз нахилився й поволікся далі, а задне колесо з віссю покотились зовсім в інший бік.

Баба перелякано глянула на черепки від макітри й запищала тоненьким голоском:

— Треба таки тобі було згадувати ту нечисту силу. Тиць з нею як дурень з дуба, а тепер хоч повертай назад за макітрою.

Дід смикнув віжки, важко стрибнув на землю й визвірився на бабу:

— Нечистий, нечистий,—перекривив він бабу:—як-би нечистий сидів на тім боці, а не ти, так мабуть-би не котилось колесо з заді. Розпацикувалася. В рукав завтошки ося і тут чортяка вломила. Сядь наперед! Тобі б тільки на аероплані літати з твоїми макітрами.

— Сказиться він тобі: на возі й то одні черепки везу.

Дід положив на воза колесо. Підважив руками один риг і кобила потягла воза дальше по вибоях.

Під переліском дід зупинився. Із тину він витяг глицю і, як лижу під аероплан, підв'язав під задню осю. Потім озирнувся довкола й витяг ще одну:

— А це буде ося.

— Гляди, ще присікається хто,—боязько сказала баба.

— Нехай до товаришів і присікується: хіба я по своїй вині на переконки йду. Діло казенне.

Коли глиця була ув'язана, віз на трьох колесах і одній лапі, не зменшуючи ходу, знову пострибав на Кантакузівку.

Тепер дід мовчав. Навіть показуючи кобилі пужално, обмежувався короткою фразою:

— Ти оце бачиш?

Було вже за полудне, коли кобила, гублячи в порох шматки мильної піни, напружила в останнє свою волю й моторно підтягла воза до сільради. В цей мент з неї виходив голова, Іван Максимович.

Дід ляпнув пужалном по халяві й ледве стримуючи радість, гукнув:

— А що, Іване Максимовичу, ти гудив мою хвостату делегатку, а воно й надаремне: оце, брат, наввипередки як пішли з машиною, так її ще не чути, а ми собі й не дуже поспішали, а вже й тут.

Іван Максимович подивився на мокру, як курка в дощ, кобилу й запитав:

— З якою машиною?

— Еге, з якою? Кричи на сторожа нехай мете: до вас товариші там на машині десь тягнуться.

Голова насторожився:

— Коли ти їх бачив?

Ще за снідання, коло губенкових хуторів покинув. Мабуть на вечір будуть.

— На чорній машині? запитав голова і зневажливо махнув рукою:—ці ще в обід тут на сходці були.

У діда на очі впали стріхами брови. Він мовчки повернувся до кобили, витяг на всю руку пужално і з лівші вперішив її по мокрих ребрах. Кобила підстрибнула, поточилася і віз на трьох колесах і одній лапі пострибав далі.

ТЕАТР СМЕРТНОЇ КАРИ

Коли засвітається й заблищать світло-жовті електричні вогники, місто стає величезним театром. Вулиці—ярусами й галереями. Будинки—таємничими напівосвітленими ложами...

Несуться з потрібною швидкістю повні людей довгі скрині трамваїв.

Люди поспішають на видовища—в театри, в кіно.

Увечері краса міста мишурно-облудна, декоративна, умовна, як театр...

На Свердловській площі крізь жабри трамвайних дверей виливаються густі струмки людей. Голова „Старчо-треста“, в супроводі безпритульної юрби, зустрічає їх „з добрим вечором“.

Але люди поспішають, квапляться.

Смутним поглядом смертниці обводить юрбу. Юрба мовчить...

Але раптом не то з партеру, не то з ложі хтось вистрелив у замерлу тишу пронизливим плачем жіночої істерики. Зразу ж дають завісу.

Актори за спущеною завісою в захваті: істерика серед публіки найкращий доказ їхнього успіху. Сцена страти—життєподібна. Ця сцена найбільш виграшна у п'єсі. Актор блискуче виконує ролю ката.

Другим вечором у тому ж Каретному відбувається страта Овода.

На цей раз публіка бачить страту не вішанням, а розстріл... І знов старанно додержують у цій сцені життєвої правди—реальності.

Актори вже не в червоних сорочках катів, а в салдатських мундирах.

Коли засвітіться й заблищать світло-жовті електричні вогники, місто стає величезним театром. Вулиці—ярусами й галереями. Будинки—таємними напівосвітленими ложами... Несуться з потрійною швидкістю повні людей довгі скрині трамваїв. Люди поспішають на видовища—в театри, в кіно. Увечері краса міста мишурно-облудна, декоративна, умовна, як театр... На Свердловській площі крізь жабри трамвайних дверей виливаються густі струмки людей. Голова „Старчо-треста“, в супроводі безпритульної юрби, зустрічає їх „з добрим вечором“.

Але люди поспішають, квапляться.

Смутним поглядом смертниці обводить юрбу. Юрба мовчить...

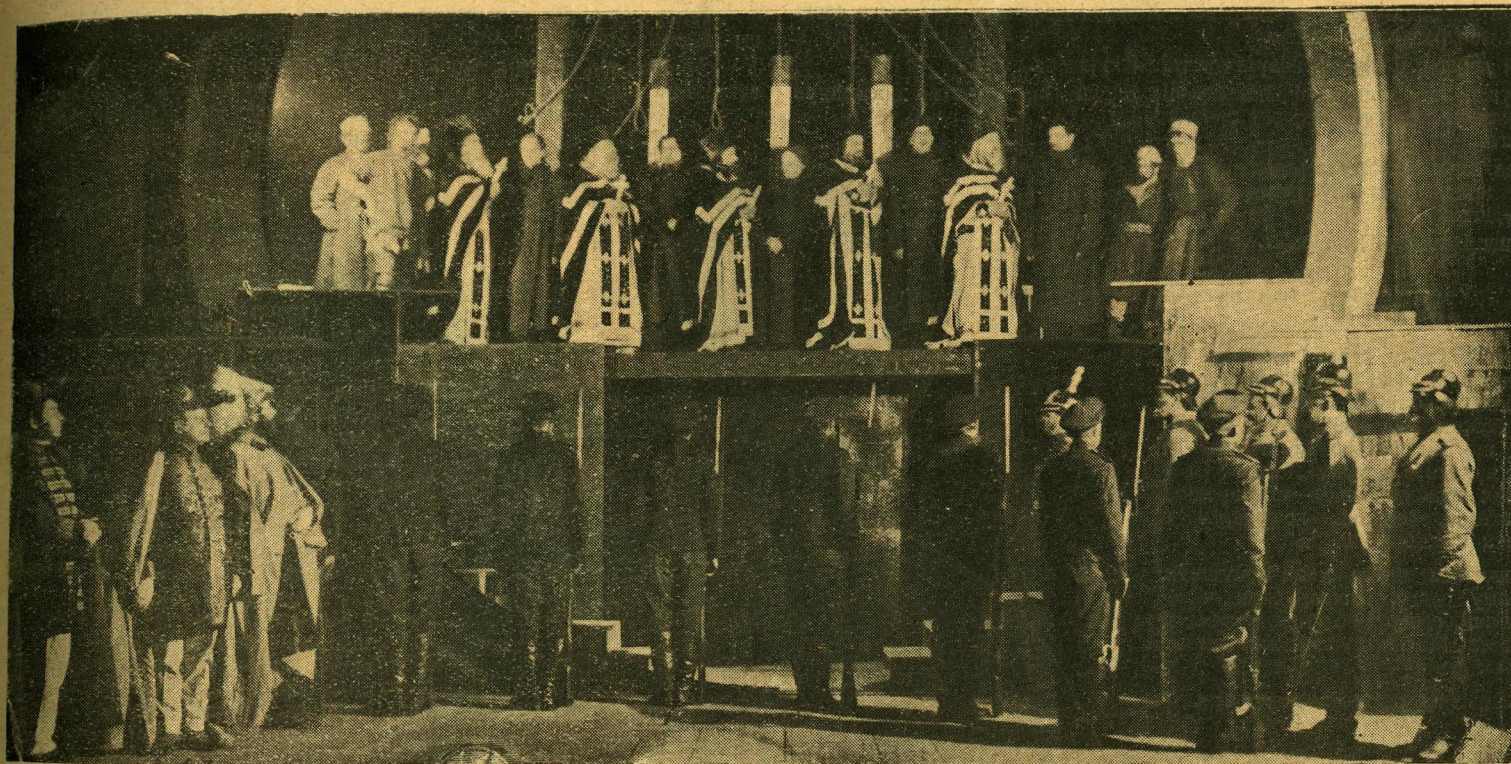
Але раптом не то з партеру, не то з ложі хтось вистрелив у замерлу тишу пронизливим плачем жіночої істерики. Зразу ж дають завісу.

Актори за спущеною завісою в захваті: істерика серед публіки найкращий доказ їхнього успіху. Сцена страти—життєподібна. Ця сцена найбільш виграшна у п'єсі. Актор блискуче виконує ролю ката.

Другим вечором у тому ж Каретному відбувається страта Овода.

На цей раз публіка бачить страту не вішанням, а розстріл... І знов старанно додержують у цій сцені життєвої правди—реальності.

Актори вже не в червоних сорочках катів, а в салдатських мундирах.

1881 рік. Сцена смертної кари.

В Мхат 2-й, в яскраво уквітчаний, прикрашений Кустодієвський балаган, куди закликають халдеї на веселу військово-драматичну виставу—„Блоху“.

Другі—дивляться на „Корсара“ або терпкого „Прекрасного Йосифа“.

Треті—в Камергерський, де тисячний раз Чацький прохає подати йому карету...

На Садово-Триумфальній індійський бамбук веселим реготом зустрічає похливого чудака „Учителя Бубуса“.

А та публіка, що сходить біля Петровських воріт, поспішає на страту...

Не в Японії, і не в Китаї, а в Каретному ряді—театр Смерт. Кари.

Тут що-вечора будують ешафот, за планом художника Волкова.

Актори в ролі катів намілюють мотузки.

Софія Перовська цілує, прощаючись, Желябова.

Рушниці взято на приціл... Але довго не чути пострілів. Страту відволікають... Страту розтягують, щоб тугіше натягти нерви глядачів...

Овод спокійний. Овод стає в позу біля стінки розстрілу. Овод героїчно-мальовничий. Він сам командує тремтячими салдатами. Він сам вимовляє смертне „плі“.

Розпутні очі, представляючи, жалібно п'ють ефектне видовище...

А публіка відчуває голодну, роздратовану, як бик тореодором, цікавість...

Але жалкувати нема чого. Завтра цікавість цю буде задоволено.

Завтра в цьому ж театрі спорудять ешафот народовольцям або розстріляють Овода...

Страта відбувається по всіх правилах, на видноті, під вигуки й плач істеричних жінок і під салют оплесків...

Театр Смертної Кари. Театр Ермітаж.

П. Красний.

... Купаючись у бризках соняшного сйява ганялась на подвір'ї дитвора ...

Полтавським шляхом.

До станції було ще далеко, а Олешко ледве волочив ноги. Втопився так, що навіть перестав маятись на грузькому місці, а важко сопів наче коняка в плузі, та на зло мені чвалав так, що я ледве поспівав за ним.

В горячковій утомі, я з надією глядів туди, де кінчався ліс.

Хмари заволікли небо присмерком... Холодні краплини весняного дощу падали на моє розпалене обличчя.

Край дороги, у віковій задумі застигли кургани...

Минувши ліс, почали підійматись на згір'я. Над головами промайнув ворон і змахнув крилом зморшку з чола Олешкиного.

ЖИВЕМО

Повіяв вітер

Про нове життя, про революцію, буруном закрутив по безкраїх сибірських степах.

Бурхливо літали листівки РКП, листівки про нові, колективні форми життя, в селі українського переселенця. Ходили з хмурым чолом, збирали раду, радились. Довгими зимовими вечорами читали при світлі каганця.

Ухвалили: надіслати синів до Червоної Армії, заснувати осередок РКП, перейти до нових, колективних форм обробітку землі.

Ініціатори: дід Коломієць та інші.

Дід Коломієць.

Хочете знати хто такий дід Коломієць? Скиба чорнозему, ось хто такий дід Коломієць! Знаєте, як весняного соняшного ранку парувало чорноземля? Отакий дід Коломієць! Долоня в діда, немов

кора дубова, від праці зашкорубла. Кремезний дужий дід, немов дуб старий. Голос його... Знаєте, як гуде молотарка? Отакий в діда голос. П'ятидесяти літ стає дід членом партії, організатором комуні. В 19 році колективі хотіли діда розстріляти. Сини діда пішли добровольцями в Червону армію. Дід вже був скорився своїй долі, не боявся смерті, на „совєцькому ґрунті“ твердо стояв. Так стара Коломіїчиха визволила—за 1 пуд масла й 20 пудів хліба.

Тепер дідові 50 літ з гаком. Намаюся за життя своє. Але старе ось це пильно слідкує за життям комуні, за добробутом її.

Инколи дід, коли вечірньої пори збереться молодь комуні, трусує старістю, шкварне такого гопака, що молодим заздрісно стає.

Отакий дід Коломієць,—в закиданих шапці зимою й літом,—душа комуні.

Полтавським шляхом.

До станції було ще далеко, а Олешко ледве волочив ноги. Втопився так, що навіть перестав маятись на грузькому місці, а важко сопів наче коняка в плузі, та на зло мені чвалав так, що я ледве поспівав за ним.

В горячковій утомі, я з надією глядів туди, де кінчався ліс.

Хмари заволокли небо присмерком... Холодні краплини весняного дощу падали на моє розпалене обличчя.

Край дороги, у віковій задумі застигли кургани...

Минувши ліс, почали підійматись на згір'я. Над головами промайнув ворон і змахнув крилом зморшку з чола Олешкиного.

Перед нами простяглась долина, серед якої, крізь гушавину дерев, білили кам'яні будинки.

Ми попрямували до них.

„М а я к“.

Минувши арку дерев, входимо на широке подвір'я. Навкруги тихо, лише чути як дощ барабанить по даху, та булькає в калюжах. Нас примічають й дізнавшись, що ми подорожні, ведуть до хати. Ми попали в комуну „Маяк“. Сьогодні в них день спочинку—міжнародний день робітничі, селянки,—комунарки в Сорочинцях на зібранні.

Набивається повна хата комунарів. У вовняному одягу, зашкорублених чоботях, вдумливі, одверті обличчя, приемний тембр голосу. Ми цікавимось життям їх, розпитуємо.

Ось що нам розповіли комунари.

На безмежній цілині

Сибіру розташувалось село українських переселенців. В шуканні кращої долі забрели сюди. Жорстокий, нерівний, клімат, посуха ледве не що-року зустрічала переселенців. 300 верст до залізниці, до міста теж саме. Купці знущались, та експлуатували сибірського хлібороба. 30 копійок за пуд зерна платили, в той час як хліборобу самому обходився пуд—70. І доводилось жбурляти каторжну працю в ненажерливу пастку купця—бо не повертатись же 300 верст назад...

Аж ось війна, голод. Не стало життя від банд. Коли б не киргизи, що пасли табуни коней на розлогих, тургайських степах, зле прийшлося б переселенцям. На бистроногому коні киргиз стрілою прилітав за 200 верст, сповіщав про банду.

кора дубова, від праці зашкорубла. Кремезний дужий дід, немов молотарка? Отакий в діда голос. Пятак десяти літ стає дід членом партії, організатором комуні. В 19 році комуніст хотіли діда розстріляти. Сини діда пішли добровольцями в Червону армію. Дід вже був скорився своїй долі, не боявся смерті, на „совецькому ґрунті“ твердо стояв. Так стара Коломійчиха визволила—за 1 пуд масла й 20 пудів хліба.

Тепер дідові 50 літ з гаком. Намаювся за життя своє. Але старе ще пильно слідує за життям комуні, за добробутом її.

Инколи дід, коли вечірньої пори збереться молодь комуні, трусує старістю, шкварне такого гопака, що молодим заздрісно стає.

Отакий дід Коломійець,—в зимі шапці зимою й літом,—душа комуні.

Тернистий шлях.

Простились з жорстокими, сибірськими степами, вирушили на Україну.

Трупами голодних й хворих вистелили шлях свій.

Прибули 22 року, голодні, хворі, бо душ сімдесят. Дістали дім без вікон без дверей, в Сорочинському районі. З собою лише привезли 3 букарі. Червоноармійці подарували 2 шапини, сусідня комуні—пару биків, Миргородський Окс земвідділ дав 50 пудів насіння. Перейшли на голодну пайку, засадили городину, посіяли пізню яровину. Ходили на заробітки, куркулям пололи, на решето сіяли, але в запалих грудях твердо жила надія в перемогу, в краще майбутнє. Збирали зароблене, складали. Свої теслярі, камішники, з двох розвалених будинків збудували один.—І що то за нарід такий,—вувались дядьки,—бур'яни їдять, а з роботи йдуть з піснями?

Спочатку то навіть боялися заходити на подвір'я комуні, а коли й заходили, то аби зробити яку капость—наприклад, скотину нагнати то-що.

Але комунари добре знали, що селом темний, не розуміє того, що робить. Не зважали на все це, де можна лагати з'ясовували.

Осіною того-ж 22 року комуні одержало було 200 десятин землі, на яку засіяли всю землю на 23-й рік, або й далі у злиднях сидіти. Велику витрату знов проявили комунари в цей відповідний мент свого життя. Голодній нормі застались, тілом світили, а засіяли 40 десятин під озими.

Весною засіяли останню землю.

Мусій Коломійець—організатор і голова комуні „Маяк“.

Зацвіли хліба...

Налявся колос, серце комунара наповнилось радістю перемоги. Не пропали дарма зусилля, гарно оброблена земля віддячила... Після довгого страждання легше зітхнули...

Коли стали трохи на ноги, взяли за своє господарство.

В Сорочинцях млин кооперація держала, розвалювався весь. Взяли його в свої руки комунари, враз поставили на ноги.

Збудували льох, инбар, лазню, хліви.

Надходить 24-й рік.. Комуна заводить правильний сівозмін. Чорна, як смола, рілля раннього пару вкрива поля комуни. Глибоко врізується леміш у землю...

Посуха кістлявою рукою счавила за горло селянина. Наче хворий на сухоти, чахли селянські хліба...

Зеленіли посіви комуни, росли наливалися, роса хрупкими перлинами дріжала, переливалася соняшного ранку...

І ось коли настали жнива, севлянські хліби наче ножом одрізано від хлібів комуни. Повні колоски, на високих стеблинах, плавко розкачувались, дріжали позолотою на полях комуни, низько вклонялись, немов дякували господаря-комунара. Легке, як пір'ячко, зерно в селянина.

Важке як оливу—в комунара.

Збирав по зернині селянин-хлібороб...

Водопадом сипалось зерно — мішки комуни. 120 пудів дала десятина озимої пшениці.

10 пудів зібрав селянин . . .

Комунари повели нас показувати своє господарство. Одкрили хлів — теплий струмись обдав.

Перед нашими очима заворуши-

лось царство білих туш, захрюкало

Дужі, орловські рисаки вилискували біля ясел...

Коровник.

Десятки тупих морд одкрили пукасті очі й побачивши, що ми прийшли з пустими руками, байдуже одвернули голови.

Комунари залюбки поглядали на своє царство, гладили, тріпали, навертали.

Одкрили двері далі.

М.

— Боже поможи...

— На бога надійся, а сам не зівай,—скаже комунар.

Дядько всміхнеться, присяде.

— А незабаром все подвір'я вкривається дядьками. Хоч не хоч, а кидай роботу. Бо в дядьків з'явився нахил до філософії. До пізнього вечора не вшуха розмова. Спочатку про релігію, далі про політику, потім—чому цього року не вродили огірки, про виховання дітей... Закінчується „хоровою“ вже при півнях.

...Шпаками пообсідавши дерева, гусінь оббирали...

— Не торбайся, пошиє він тобі дві свитки,—заспокоїли, нагодували, повели до господаря.

Зі стріх вода капає...

Дівчата в комуні кажуть:

— Краще буду вік свій діувати, ніж вийду заміж не за комунара.

Хлопці теж саме:

Так, з теплою усмішкою на одвертих обличчях, розказували нам комунари.

Побувавши де-кільки разів на таких вечорах біля хутора Солонців, селянин пише:

„Потому, що як прийшов я до свідомості.. прошу прийняти мене до комуни. Хай живе комуністичська партія!“

При нас прийшла бабуся з Яресек—за 15 верст—з двома дочками й сином.

— Прийшла до вас, щоб прийняли до комуни,—шамкають старечі вуста.

— Що вас змушує бабусю вступати до нас?—питають.

— Та люди кажуть, що ви, живете по братському...

— Комунар лагідно всміхається.

— Ви старі бабусю, а в нас богу не моляться...

— Та що хіба мені бог хліба дасть, чи що?—безтурботно відповідає та.

Потім прийшов хлопчисько. Обличчя порізано старечими зморшками батрацького життя. Сльози горохом лялись по мовчазному обличчі.

Господар обіцяв пошити чоботи, свитку, а тепер відмовляє.

мішки комуні. 120 пудів дала десятина озимої пшениці.
10 пудів зібрав селянин . . .

Комунари повели нас показувати своє господарство. Одкрили хлів —теплий струміль обдав.

Перед нашими очима заворуши-лось царство білих туш, захрюкало засопло, повернуло носорогові морди... Дужі, орловські рисаки вилискували біля ясел...

Коровник.
Десятки тупих морд одкрили пукасті очі й побачивши, що ми прийшли з пустими руками, байдуже одвернули голови.

Комунари залюбки поглядали на своє царство, гладили, тріпали, навертали.

Одкрили двері далі.

Молотарка, косарки, залізні борони, букарі, плуги, тріери, соломорізки, вся ця залізна армія виблискувала металевими частинами, випирала не-зграбними ричагами.

Комуна користується першими сояшними днями.

...Шпаками пообсідавши дерева, гусінь оббирали...

— Не торбуйся, пошиє він тобі дві свитки,—заспокоїли, нагодували, повели до господаря.

Зі стріх вода капає...

Дівчата в комуні кажуть:

— Краще буду вік свій діувати, ніж вийду заміж не за комунара.

Хлопці теж саме:

— Нарід не видержаний, не переварений,—про сільських дівчат.—Як не найду собі тут жінки, пошукаю в сусідній комуні...

Вмира хто з комунарів—не обкурюють його ладаном, „со святими упокой“ не співа піп над труною. В жалобі революційної пісні ховають, гучним салютом вкривають, згадують трудову стежку комунара.

Народиться хто—в купілі революційного ентузіазму „хрестят“.

Село, спочатку, наче од просоння очима кліпало... Глибоко в'ятрилось, вразило селянську голову життя революціонерів побуту. Й коли в комуні були октябрини над 8-ю голяками, народу зібралось стільки, що ні одна ярмарка, в тім числі і Сорочинська, ще не бачила. Щось кілька тисяч селян з'їхалось...

Не наслідкується поки ще селянин перейти трухлявий міст старого побуту, придивляється... Але зелений беріг нового життя жде!..

Другий з теплою усмішкою обвів рукою:

— І це все з нічого...

Лід зрушився...

Коли літньої, недільної пори на подвір'ї комуни гуде молотарка, тоді дорогою скриплять вози... Селянин, що потрапив до комуни, спочатку помахує ціпком, тоді скаже:

„Жовтенята“ Комуни „Маяк“.

— І як вони ладять?—дивуються дядьки з комунарів.—Там же поляки, росіяни, українці, євреї, німці, австрійці?

Але саме найдивніше для села це те, що воно ні разу ще не бачило п'яного комунара.

— Все можна понять, але цього—ніяк!

На батьківщині Гоголя.

Знов перед нами піскувата дорога в'ється, знов ми поринули в степах. Ранок бадьорить, чіткий наш крок, вітер вривається нам в груди, обвіває запашиим, здоровим подихом. Край дороги весіннім шелестом шелестить озимина, що прокинулося після довгого зимового сну... Високо дзюрчить, летіє на ниви перша пісня жайворонка.. Весні!

— Он то Сорочинці... вказав дід ціпком.

Широкі луки блиснули калюжами, майнули край нашого ока. Зачаровані, ми не одривались від широкої смуги, що бованіла на краєвиді. Гора ліворуч закривала нам простір. Під нею аулами примостились хутори, грибами розкинулись в степу. На зустріч нам махали руками вітряки. Сонце всміхалося теплою усмішкою Гоголя. Над нами летіли гуси. На широкі, тургайські степи! Привіт киргизам! ..

В околицях — село. Йдемо повз майдану—Сорочинський ярмарок. На зустріч „Солопій Черевик“ їде на волах...

„Хивря“ поверта до нас усмішкувате обличчя... Йдемо широкою, болотяною вулицею. Олешко мій непокоїно озирнувся: хто зна, може він боявся, щоб йому не підсунув хто „красну свитку?“

На зустріч нам дзвони... На призьбах в нових плахтах, сорочках—селянки; від чобіт дядківських тхне дьогтем, діди прижмурено припікають на сонці свої лисини, дитвора традиційно „відкриває“ весну грою в „бабки“.

Сорочинці сьогодні святкують... Думаєте міжнародний день робітниць, селянки? Це вчора було. Сьогодні—Івана Обертенного. Що, не знаєте що це таке?! Що ж ви тоді знаєте? Так і видно, що ніколи не були в Сорочинцях. Голову Іоанну Хрестителю коли відрубали? 29 серпня? А сьогодні 9-го березня. Голова ця візьми да і вернись знов на своє місце; Ось який сьогодні день в Сорочинцях!

Минаємо пам'ятник Гоголя в задумі похилого...

— А ось дитяча комунa,—вказав нам дід на величеський новий будинок,—ранішпоміщик сорочинський жив.

Молоді паростки.

На широкому подвір'ї бігала, гонялась, купаючись у хвилях соняшних проміння, дитвора... Шпаками дерева обліпила-оббирала гусінь. Уздріла діда заверещала, мурашками обліпила. Сонце золотило розпатлані голки крізь віти дерев зайчиками бігало по жвавих розчервонилих обличчях, бороді діда...

Дід веде нас оглядати комуну, отривчасто розповідає.

60 душ дітей... До 5 літ живуть з батьками, потім у своїй комуні до 16... Третина сиріт, де-яких прийняли... Майбутні розсадники колективізації... 12 душ ходить до семирічки. У школі дивуються—діти комунарів випереджують всіх школярів...

Ми в просторій залі... Паркет немов льод виблискує, в кутку розташована бібліотечка. Це в них клуб. Очі розбігаються від дитячих малюнків повішаних по стінах. Улюблена тема—Ленін дитячих літ.

Тут в них є свої секції—продовольча, літературна, соціально-економічна гуртки—драматично-спортивний, музичний, малювання; тут відбуваються літературні вечірки, спорт, вистави...

В той час, як вчительки нам розповідали, показували, дід показує своє:

— Поживе отак з рік, тоді й лігачем до батьків не затягнеш...

Зимою здобувають загальну освіту, вчать майстерствам різним, самостійно обслуговують господарство, дають, літом на полі, городах, допомагають батькам—поляють, огріють, рають то-що...

Дід зупиняється, наставляє пальця:

— А батьків своїх то вже давно переросли. Коли доводиться робити який доклад,—дід маха рукою,—враз галашу посаждать... Так то...—

всміхається хата головою...—Живемо комунною...

Ну діду бувайте... дякуємо за кумпанію... Обіцяю вам написати про вашу комуну,—казав я щиро тискаючи незграбну, мозоляву руку чарівника-діда.

Знов ми пірнули в степи. Олешко похмуро мовчав усю дорогу... сказав:—„Прийду до дому, скажу: забирай стара своє барахло, підемо комуну жити...“

На зустріч нам лялалась, дзвеніла пісня жайворонка. Сонце з-за хмар бризнуло промінням...

К. Гордієнко

Вулиця в Сорочинцях.

лах... „Хивря“ поверта до нас усмішкувате обличчя... Йдемо широкою, болотяною вулицею. Олешко мій непокоїно озирнувся: хто зна, може він боявся, щоб йому не підсунув хто „красну свитку?“

На зустріч нам дзвони... На призьбах в нових плахах, сорочках—селянки; від чобіт дядківських тхне дьогтем, діди прижмурено, припікають на сонці свої лисини, дитвора традиційно „відкриває“ весну грою в „бабки“.

Сорочинці сьогодні святкують... Думаєте міжнародній день робітниць, селянки? Це вчора було. Сьогодні—Івана Обертенного. Що, не знаєте що це таке?! Шо ж ви тоді знаєте? Так і видно, що ніколи не були в Сорочинцях. Голову Іоанну Крестителю коли відрубали? 29 серпня? А сьогодні 9-го березня. Голова ця візьми да і вернись знов на своє місце; Ось який сьогодні день в Сорочинцях!

Минаємо пам'ятник Гоголя в задумі похилого...

— А ось дитяча комуна,—вказав нам дід на величєнийкий новий будинок,—раніш поміщик сорочинський жив.

Вулиця в Сорочинцях.

всміхається хата головою...—Живемо комуною...

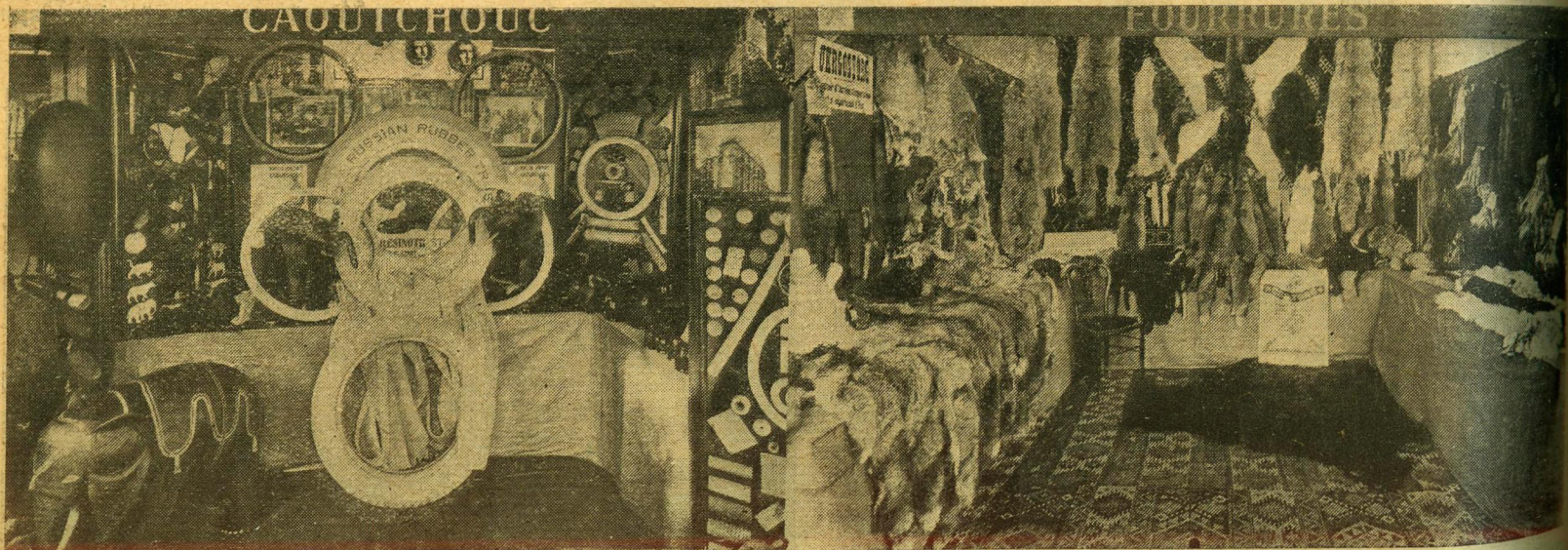
Ну діду бувайте... дякуємо за кумпанію... Обіцяю вам написати вашу комуна,—казав я щиро тискаючи незграбну, мозоляву руку ника-діда.

Знов ми пірнули в степи. Олешко похмуро мовчав усю дорогу... сказав:—„Прийду до дому, скажу: забирай стара своє барахло, підєму комуна жити...“

На зустріч нам лялалась, дзвеніла пісня жайворонка. Сонце з-за хмар бризнуло промінням...

К. Гордієнко.

С. Р. С. Р. на Ліонському ярмарку.

Відділ каучукових та гумових виробів.

Відділ хутра.

САТИРА І ГУМОР

Почали сезон.

(Спорт-Гумореска)

У Харкові організуються курси для суддів по футболу. Крім вивчення правил гри, курсанти будуть ознайомлені з прийомами швидкої допомоги. «Комуніст» 8 квітня 1925 р.

Програм для суддів по футболу.

КУРС СПЕЦІАЛЬНИЙ	КУРС МЕДИЧНИЙ
1. Початок гри. 2. Офсайт. 3. Фолл. 4. Пенальті. 5. Голл. 6. Кінець гри. 7. Фіксування результатів (протокол). 8. Гипп-Гипп—Ур-р-а-а!!!	1. Легенькі контузії. 2. Вивихи. 3. Переломи. 4. Шок (Надсад бебехів). 5. „Сотрясение“ мозоку. 6. Як відрізнити мертвяка (справжнього) від неприютного („пушколитейчика“). 7. Обов'язки понятьих при складанні „акта о смерти“. 8. Похорон. (Не обов'язково, бо похорон здебільша влаштовується розпорядженням ВСФК).

„Спасував“ з оригіналу Вас. Чечвянський.

Підручник.

(Жарт)

Признано желательным учредить институт по изучению преступности и преступника.

(З газет).

— Ванька!! Падлець буду — Рвач?! — Здоров! Давно з кічі? І де тепер ширмачиш — на трамваї, чи в кіне?!.. Я, брат, у кіне, потому там фраєр больш маланхольной і...

— Заткнись і отскоч! — не кінпремен* тіруй!! Ніякой я тобі не Ванька — Рвач і невдобно мені з тобою на вулиці ботать, бо може за тобою какой мент зорить... А прихось краще в „Преступной Інститут“ і спитай наочного підручника Івана Петровича Рваченка — мене значить, — тоді побалакаєм. А зараз ніколи, — треба на лекцію гвинта нарізати, — п'ять хвилин залишилось, а у нас, брат, дисципліна, НОП... Ну, плітуй!

Вас. Ч.

ФІЗКУЛЬТУРА

5. Голл.
6. Кінець гри.
7. Фіксування результатів (протокол).
8. Гипп-Гипп—Ур-р-а-а!!!

5. „Сотрясение“ мозоку.
6. Як відрізнити мертвяка (справжнього) від непристомного („пушколштейщика“).
7. Обов'язки понятих при складанні „акта о смерті“.
8. Похорон. (Не обов'язково, бо похорон здебільша влаштовується розпорядженням ВСФК).

ровича Рваченка— мене значить,— тоді побалакаєм. А зараз ніколи,— треба на лекцію гвинта нарізати,— п'ять хвилин залишилось, а у нас, брат, дисципліна, НОП... Ну, плітуй!

Вас. Ч.

„Спасував“ з оригіналу Вас. Чечвянський.

ФІЗКУЛЬТУРА

СПОРТ

Ритміка.

Ритміка до цього часу була цілком відокремленою паростю мистецтва, що не мала зв'язку з фізкультурою. Останніми ж часами по фізкультурних гуртках де-далі все частіш порушується справа про пристосування ритміки, яко складової частини загальної системи фізичного виховання.

До ритміки, що розвиває музичне почуття й гармонію рухів погоджених з музикою, треба тільки додати фізкультурного змісту; треба опрацювати її програмно-методичний бік, власне, з погляду фізкультури, щоб ученє не тільки виклепав у себе красу й плавність рухів, а й фізичну міць.

Перші заходи в цій справі зробили в Харкові де-які інструктори фізкультури.

Слід сподіватися, що за їхнім прикладом підуть і інші.

Гандбол.

Дуже поширилася в Харкові за останні роки нова гра в гандбол. М'яч можна тримати в руках не більш як три секунди. Гандбол далеко корисніший, ніж футбол. Футбол дає односторонній розвиток, здебільшого ніг. Гра в гандбол не так утомляє, не така натужна як футбол, і тому цілком придатна навіть підліткам та жіноцтву.

Ціла низка корисних рухів розвиває все тіло. Крім того, гандбол ще має перевагу з матеріального боку: для гри треба невеличкий майданчик (менш 1/2 підфутбольного), трусики для гандбольників та м'яч—оце усе.

У цій сезоні гандбол, набув собі ще більшої популярності. Уже зараз є понад 40 команд чоловічих та жіночих.

Але так добре стоїть справа у Харкові, по інших же містах на Україні з гандболом мало ознайомлені.

Перший дав приклад іншим містам Донбас, де вже на багатьох копальнях організовано гандбольні команди. Заводиться гандбол теж і в Одесі, Миколаєві, Чернігові, Катеринославі.

Зацікавлення викликають перші весняні матчі в Харкові. Хутко молодь завойовує місце, й старим доводиться туго. От хоча б зустріч збірної команди м. Харкова з команд Хар. Технол. І-ту.

Першу гру виграла збірна 7:4, програвши спочатку у першому хавтаймі. Другу гру старі, „згадавши старовину“, всипали 12:2, а в третій раз ХТІ знову вчинили дужий опір, програвши тільки 3:4

Хроніка.

— Екскурсійне Бюро утворено при Найвищій Раді Фізкультури. Бюро має на меті: дати змогу трудящому людові України використати свій літній відпуск для ознайомлення з природою та побутом найкращих місцевостей нашого Союзу і рівночасно прищепити екскурсантам основні новини фізичної культури та фізично загартувати їх.

— Президія ВУЦВК ухвалила постанову закласти в Харкові вищу школу—Інститут Фізичної Культури.

— У Харкові почався весняний сезон. Уже відіграно кілька футбольних та гандбольних матчів. Розпочалися тренівки в легкій атлетиці.

Одна з найкращих робітничих команд Чехословаччини „Чеські острови“ надіслали до Червоного Спортінтерну пропозицію приїхати на кілька матчів до СРСР. КСІ дає Україні право згодитись на цю пропозицію.

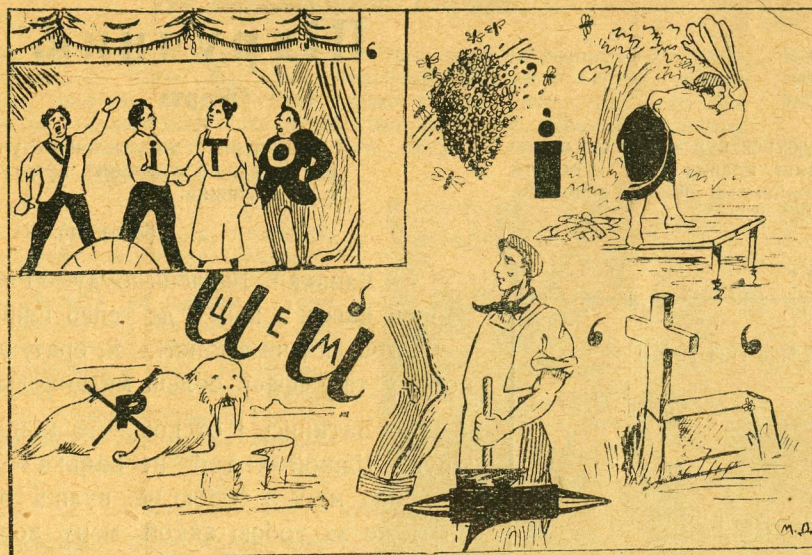

Ритмічна гімнастика.

Ребус
№ 23.

ЗАДАЧИ

й РЕБУСИ

Головоломка № 25.

(Тема В. Бабляка).

			Д	ОЕ	ОЗ				
	ИЇ						ЮТ		
		М	В	СТР					
Б	АН	ЛЕ				ББ		Г	Є
ЧІ	Б	ІЛ		ЯН		ЕС		З	А

Шарада № 24.

Прийменник простий на початку,
Недовго гадаючи, слід нам узяти;
Потім річку, де письменницькі нотатки
Спокій вічний безперечно будуть мати.
Кінець, коли ви пасішник хороший,
Дається завжди вам без грошей.

Що ж все?

Усе — «іде з роботи, із заводу
Маніфестацію зустрічати.
В квітках всі улиці йому кричать:
Нехай, нехай живе свобода!».

Розв'язання завдань, уміщених в № 15 журналу, „Всесвіт“

Ребус № 13.

Наука в ліс не веде.

Метаграма № 14.

Па, Рудий, Жорес, Куль, Мана, Ворота.
„Паризька Комуна створила новий тип держави — (державу) пролетар-
ську“ (В. Ленін).

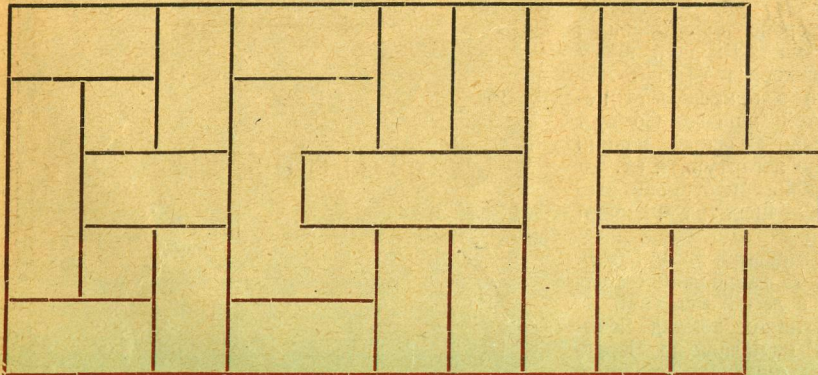
Лабіринт № 15.

Д	ОЕ	ОЗ
---	----	----

		ИЇ				ЮТ			
			М	В	СТР				
Б	АН	ЛЕ				ЬБ		Г	Є
ЧІ	Б	ІЛ		ЯН		ЕС		З	А
НО	СТ	А		Ю		ТЬ			Т
ІВ	РА	ОС		КВ		ОЮ		НІ	ВС
ОП	А	РО	ТУМ		ЕРЦ	ІВР		НІ	БУ
		АН	НА	ЕМ					

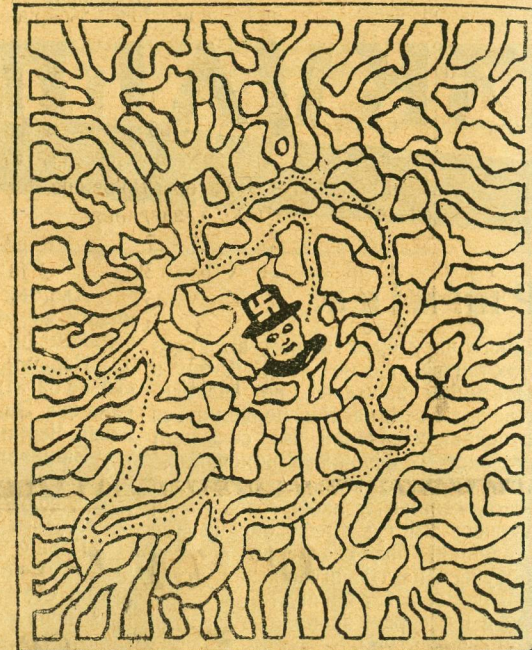
Завдання літер № 26.

Ребус № 13.

Метаграма № 14.

Лабіринт № 15.

Завдання-жарту № 16.

Степень напруженості електричної енергії при блискавці за даних фізики $= 50.000.000$ вольтів, а сила її $= 10.000$ амперів. Коли перемножити ці числа, то ми матимемо **вати**. 1.000 таких ватів коли вони витрачаються на протязі години (3.600 сек.) дають так званий **кіловат-годину**, по якій Комуноспі розраховують всю платню за електричну енергію. Коштує це в середньому 30 коп. Коли б так підрахували коштовність блискавки, вона була б дорога (біля 40 тисяч), але справа в тому, що блискавка р

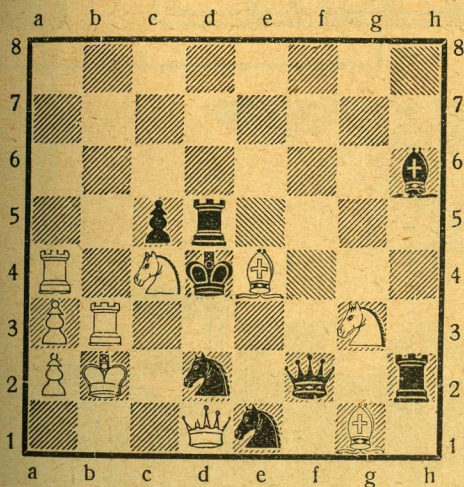
її значно зменшується. Всього вона коштує $\frac{50.000.000}{10.000} \cdot \frac{10.000}{3.600} \cdot \frac{30}{1.000} = 4 \text{ крб. } 19 \text{ коп.}$

Вірних розв'язань всіх завдань не надіслано. Розв'язано лише метатри № 14 і лабіринт № 14: Мура Циніпа й Саченко Володя (Катеринослав), Кулінич Ів. (Харків).

ШАХИ ТА ШАШКИ

За редакцією І. Л. ЯНУШПОЛЬСЬКОГО.

Завдання ч. 8. А. Кремера (премійоване).

Білі—Кр b2 Ф d1 Та 4, b3 С е4, g1 К с4 g3 п. а2, а3 (10).

Чорні—Кр d4 Ф f2 Т d5, h2, С h6 К d2, е1 п. с5 (8).

Мат за два ходи.

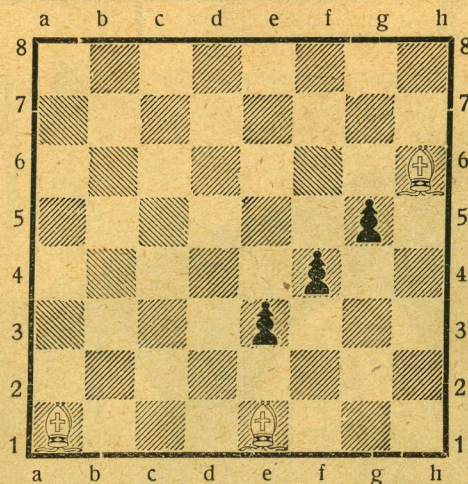
Партія ч. 8. Французька. Грано в Християнії 1924 року.

Білі—А. Нимцович.

Чорні—Гакансон.

1. е2—е4	е7—е6	16. b4—b5	і5—f4
2. d2—d4	д7—d5	17. Ф g3—g4	К с6—b8
3. е1—е5	с7—с5	18. с2—с3	Т d8—e8
4. Ф d1—g4	с5 : d4	Щоб матеріально не втратити,	
5. К g1—f3	К b8—с6	чорні примушені своєрідно переставити свої фігури.	
6. С f1—d3	і7—f5	19. с3 : d4	Кр с8—d8
Нимцович вважає, що становище чорних уже кепське і на його думку		20. Т е1—с1	Ф с7—b6
це викликано ходом білих 3. е4—е5.		21. а4—а5	Ф b6—a7
7. Ф g4—g3	К g8—e7	22. b5—b6	Ф a7—a8
8. 0—0	К е7—g6	Певібно становище білих залишилося.	

Етюд ч. 5. „Лебедина пісня“.

Білі—Д а1, е1, h6 (3).

Чорні—ш. е3, f4, g5, h2 (4).

Білі виграють.

Партія ч. 5. Центральна.

Грано в Москві 1925 року.

Білі—М. Лавин.

Чорні—М. Янков.

1. с3—d4	д6—с5	8. f4—e5!	д6 : f4
2. b2—c3	е7—d6	9. g3 : e5	h6—g5
3. g3—f4	f6—g5	10. с3—b4	а5 : a1
4. f2—g3	g5—h4	11. е5—d6	с7 : e5
5. g1—f2	b6—a5	12. f2—g3	h4 : d4
6. d4 : b6	а7 : с5	13. е1—b2	а1 : с3
7. а1—b2	і8—e7	14. d2 : d6	Чорні здалися.

Партія ч. 8. Французька. Грано в Християнії 1924 року.

Білі—А. Нимцович.

Чорні—Гакансон.

1. e2—e4	e7—e6	16. b4—b5	f5—f4
2. d2—d4	d7—d5	17. Ф g3—g4	К c6—b8
3. e1—e5	c7—c5	18. c2—c3	Т d8—e8
4. Ф d1—g4	c5 : d4	Щоб матеріально не втратити,	
5. К g1—f3	К b8—c6	чорні примушені своєрідно переставити свої фігури.	
6. С f1—d3	f7—f5	19. c3 : d4	Кр c8—d8
Нимцович вважає, що становище чорних уже кепське і на його думку це викликано ходом білих 3. e4—e5.			
7. Ф g4—g3	К g8—e7	20. Т e1—c1	Ф c7—b6
8. 0—0	К e7—g6	21. a4—a5	Ф b6—a7
9. h2—h4	Ф d8—c7	22. b5—b6	Ф a7—a8
10. Т f1—e1	С c8—d7	Подібно становище ферзі можливе тільки у завданнях.	
Слід було зіграти 10...С f8—c5, щоб на 11. h7—h5 грати К g6—f8.			
11. a2—a3	0—0—0	23. Т c1—c7	К e7—f5
12. b2—b4	a7—a6	24. К b1—c3!	С f8—e7
13. h4—h5	К g6—e7	25. К c3 : d5	К f5 : d4
14. С c1—d2	h7—h6	26. К f3 : d4	e6 : d5
15. a3—a4	g7—g5	27. Ф g4 : d7+!	К b8 : d7
		28. К d4—e6×	

Рідкосний гарний кінець.

Партія ч. 5. Центральна.

Грано в Москві 1925 року.

Білі—М. Лавин.

Чорні—М. Янков.

1. c3—d4	d6—c5	8. f4—e5!	d6 : f4
2. b2—c3	e7—d6	9. g3 : e5	h6—g5
3. g3—f4	f6—g5	10. c3—b4	a5 : a1
4. f2—g3	g5—h4	11. e5—d6	c7 : e5
5. g1—f2	b6—a5	12. f2—g3	h4 : d4
6. d4 : b6	a7 : c5	13. e1—b2	a1 : c3
7. a1—b2	f8—e7	14. d2 : d6	Чорні здалися.

Хроніка

— В Харківському турнір-чемпіонаті найбільше шансів мають поки т. Альохін та Ойстрах; остаточний наслідок з'ясується в найближчому тижні.

— В міжнародньому турнірі в Баден-Бадені беруть участь до 20 чол

— В робітничому клубі в Відні т. Кеніг грав одночасно 62 партії. Наслідок: виграв—51, програв—6 і 5 в нічю.

Робітничий клуб у Відні налічує більш, як 800 членів.

■ ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ ■

Універсальний ілю-

„ВСЕСВІТ“

-стрований журнал

ВИХОДИТЬ РЕГУЛЯРНО ДВІЧІ НА МІСЯЦЬ

Кожен № подає низку оповідань, віршів, нарисів й більш 60 ілюстрацій.

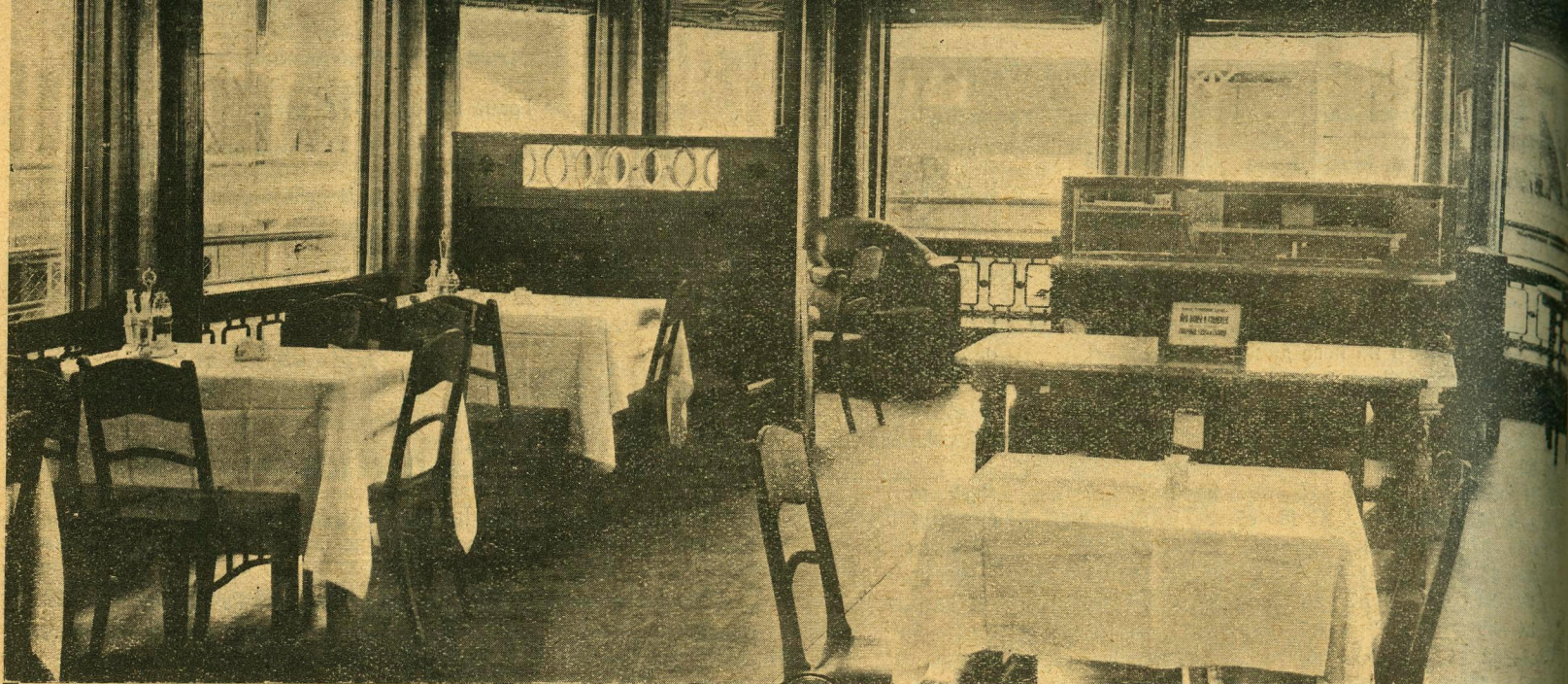
Література, наука, громадське життя, всесвітня ілюстрація, сатира, гумор, шахи, спорт, мистецьке життя та инш.

ХАРКІВ, вулиця К. Лібкнехта, № 11.

ВОЛЖСКОЕ ГОСУДАРСТВЕННОЕ РЕЧНОЕ ПАРОХОДСТВО

ПРАВЛЕНИЕ: Н.-Новгород, Кооперативная, 13.
МОСКОВСКАЯ КОНТОРА: Мясницкая ул., № 1.

САЛОН 1-го кл. ПАРОХОДА „ВОЛОДАРСКИЙ“. 1924 г.

Располагая мощным флотом в навигацию 1925 г., Волжское Госпароходство производит:

1. Срочное ежедневное почтово-пассажирское сообщение по р.р. Волге и Каме.
2. Товаро-пассажирское движение по р.р. Волге, Каме, Белой, Уфимке, Вятке, р. Москве, Оке, Клязьме, Унже, р. Костроме, Ветлуге и Суре.
3. Товарное движение специальн. товарными паротеплоходами по р.р. Волге и Каме с притоками.
4. Перевозку грузов как на пароходах, так и на баржах и др. непаровых судах.
5. Буксировку всякого рода судов и плотов.

Свои АГЕНТСТВА: во всех пунктах Волжского Бассейна.

ТРАНСПОРТНЫЕ КОНТОРЫ:

в Москве (Мясницкая, 1), Ленинграде, Н.-Новгороде, Уральске, Оренбурге, Ростове на Дону, Баку и др.

ПРЕДСТАВИТЕЛЬСТВА: в Киеве и Бугульме.

Предварительная ПРОДАЖА ПАССАЖИРСКИХ БИЛЕТОВ производится во всех транспортных конторах.

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ

**ІЛЮСТРОВАННИЙ
ДВОХТИЖНЕВИК**

ВСЕСВІТ

за редакц. В. БЛАКИТНОГО.

Адреса РЕДАКЦІЇ:
вул. К. Лібкнехта, № 11,
телефон № 14—73.

ОСОБЛИВУ УВАГУ
буде звернено на ВСЕ-
СВІТНЮ ІЛЮСТРАЦІЮ.

У журналі будуть великі відділи: ЛІТЕРАТУРИ, МАЛЯРСТВА, ТЕАТ-
РАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА, САТИРИ та ГУМОРУ, НАУКИ,
ТЕХНІКИ, СПОРТУ, то що.

Адреса РЕДАКЦІЇ:
вул. К. Лібкнехта, № 11,
телефон № 14—73.

ОСОБЛИВУ УВАГУ
буде звернено на ВСЕ-
СВІТНЮ ІЛЮСТРАЦІЮ.

У журналі будуть великі відділи: ЛІТЕРАТУРИ, МАЛЯРСТВА, ТЕАТ-
РАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА, САТИРИ та ГУМОРУ, НАУКИ,
ТЕХНІКИ, СПОРТУ, то що.

ЗАПРОШЕНІ ДО СПІВРОБІТНИЦТВА:

Тео Авербах, Бахтадзе, (Грузія), Д. Бузько, Бажан, Біла-Криниця, Н. Богуславський, С. Божко (Кам'янець), Л. Болобан, проф. А. І. Белецький, Остап Вишня, І. Врона, Веринівський, Ванін, С. Вагранська, П. Ванченко, П. Голота, М. Горбань, Городовенко, Б. Глаголін, М. Ган (Нью-Йорк), Цішна Гартни (Білорусь), І. Дніпровський, О. Довженко (Сашко), В. Радиш, О. Дорошкевич, М. Доленго, В. Десняк, О. Досвітній, С. Драгоманів, Шалва-Дадіані (Грузія), Г. Епін, Елева, Н. Зелінський (Москва), М. Йогансен, В. Іволгин, М. Ірчан (Вінніпег), О. Копиленко, Г. Коцюба, І. Кириленко, проф. Б. Братко, П. Козицький, О. Корж, Б. Колос, Кручинін, Куліш (Одеса), Л. Ковалів (Київ), Ів. Кулик (Канада), Л. Курбас (Одеса), В. Корян, Н. Калюжний (Прага), Евг. Касяненко (Берлін), М. Любченко, В. Лазурський, А. Любченко, М. Лебідь (Катеринослав), П. Лісовий, Б. Лопатинський, М. Лейтес, Ю. Масютин, В. Меллер, Юр. Меженко, І. Микитенко, Миколюк, М. Майський, Мандельберг, Я. Мамонтів, Н. Мірза-Авак'янц, К. Німчинов, Валер Проноза, П. Панч, Л. Предславич (Одеса), В. Поліщук, С. Пилипенко, М. Панченко, А. Приходько (Прага), С. Радугин, В. Сосюра, М. Семенко, О. Слісаренко, І. Сенченко, В. Седлер, О. Соколовський (Київ), Ф. Соболев, Ю. Смолич, П. Тичина, Микола Терещенко, Марк Терещенко, проф. І. Туркельтауб, Б. Ткаченко, Ф. Таран, М. Тарновський (Нью-Йорк), Ізм. Уразов, А. Уразова, П. Усенко, В. Фомицький (Москва), Футорянський, М. Хвильовий, Х. Холодний, М. Христовий, Б. Червоний, Г. Шкурупій, С. Щупан, Ів. Шевченко (Севастополь), И. Шевченко, В. Ярошенко, М. Якович, М. Яворський, М. Яловий, Ю. Янубський, Сандро Еулі (Грузія), фотограф А. П. Плахтій.

ПЕРЕДПЛАТА:

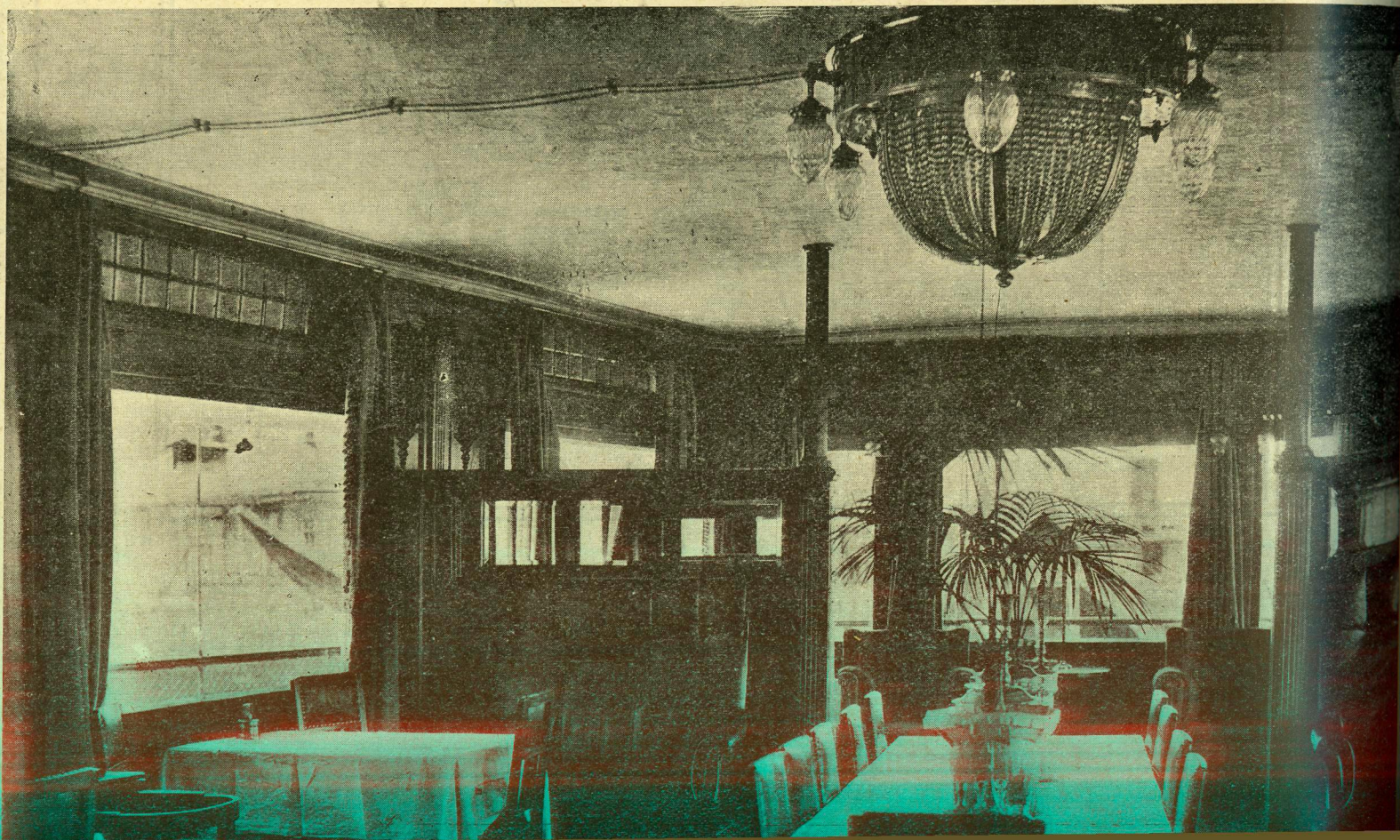
на місяць 60 к.
поодинокі число . 30 к.

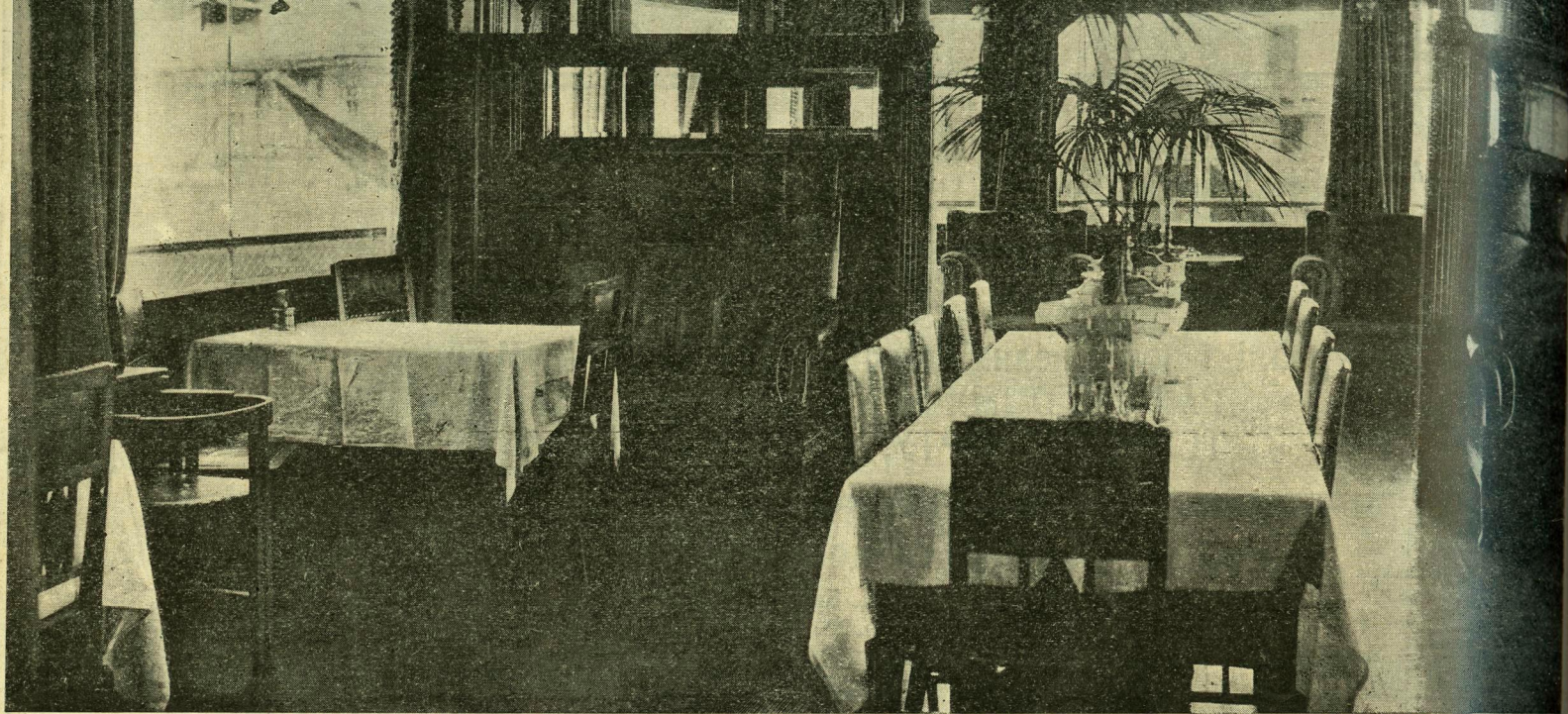
Гроші і передплату слати по адресі:

Видавництво газ. „ВІСТИ ВУЦВК“
Харків, вул. К. Лібкнехта, 11.

Волжское Государственное Речное ПАРОХОДСТВО

ПРАВЛЕНИЕ: Н.-Новгород, Кооперативная, 13.
МОСКОВСК. ТРАНСП. КОНТОРА: Мясницкая, 1.

Салон I-го кл. Пароход „КРАСНАЯ ЗВЕЗДА“.

Устанавливаются с открытием навигации:

1) Почтово и товаро-пассажирское движение по реке Волге от Рыбинска до Н.-Новгорода и от Н. Новгорода до Астрахани с ежедневными отправлениями паротеплоходов.

2) Почтово и товаро-пассажирское движение по реке Каме от Н.-Новгорода до Перми с ежедневными отправлениями.

3) Почтово и товаро-пассажирское по реке Оке по линии Н.-Новгород-Рязань-Москва с ежедн. отпр.

4) Пассажирские линии по р. р. Костромке, Унже, Суре, Ватцуге, Уфе, Вятке и Белой.

В пунктах примыкания железных дорог к водному пути отправление и прибытие паротеплоходов согласованы с расписанием железных дорог.

Кроме того Госпароходство производит:

1. Хранение грузов на собственных складах.
2. Страхование грузов в пути следования и на складах.
3. Переотправку грузов по жел. дорогам.
4. Прием грузов от жел. дор. для дальнейшего направления их водой.
5. Прием товаров на комиссию.
6. Исполнение всякого рода поручений грузоотправителей по переотправке грузов и пр.

Транспортные конторы производят, операции по перевозке, хранению и страхованию грузов, по исполнению различного рода комиссионных поручений, и выдачу ссуд под товары.

БИЛЕТЫ НА ВСЕ ПАССАЖИРСКИЕ ЛИНИИ БУДУТ ПРОДАВАТЬСЯ В МОСКОВСКОЙ ТРАНСПОРТНОЙ КОНТОРЕ.